DE

RTICULATIONE FEMORIS.

DISSERTATIO
URALIS CHIRURGICA,
QUAM
CONSENSU ET AUCTORITATE
IOSI MEDICORUM ORDINIS
RSITATE LITERARIA GRYPHICA
AD SUMMOS
EDICINA, CHIRURGIA, ARTE
OBSTETRICIA HONORES
RITE IMPETRANDUM
. MENS. IANUARII ANNI MDCCCXLIII
PUBLICE DEFENDET

AUCTOR
ONIUS WINNINGHOFF,
GUESTPHALUS.

OPPONENTIBUS:
ACHTERMANN, MED. ET CHIR. DR.
STAHLBERG, MED. ET CHIR. DR.
BRUCHAUSEN, MED. ET CHIR. CAND.

GRYPHIAE,
RID. GUIL. KUNIKE, REG. ACAD. TYPOGR.

OPTIMO, DILECTISSIMO

COGNATO

RMINIO BERNARDO
OSEPHO SENTRUP,

REGIMINIS BORUSSICI ASSESSORI

HASCE

LITERARUM PRIMITI

PIO GRATOQUE ANIMO

D. D. D.

AUCTO

Prooemium.

/um majorum mos imperaret,
ctoris Medicinae et Chirurgiae
ıon Artis Obstetriciae gradum
:uturus de aliqua re dissererem,
gustiis pressus ignorabam, quam-
ex farragine illa magna descri-
m mihi sumerem materiem.
bservationes enim, quae scri-
copiam mihi facere potuissent,
materias spectabant, de quibus,
ım satis, nuperrime est scri-
partim campum aperiebant ni-
nplum, quam ut ei exarando,
u immorari possem. Tandem,
modo hoc, modo illud thema
em et rejecissem, de exarticula-
femoris operatione rarissima,
anno 1841 Herbipoli ab Ill. Tex-
iciter susceptam vidi, disputare

decrevi. — Nova quidem in lu
non profero; attamen operae pre
habui, omnes usque ad hoc tem
prospero eventu susceptos casus,
que dispersos colligere atque hic
ponere. Quae ad dignitatem th
peuticam attinent, diversas de fem
exarticulatione scriptorum senten
contuli et quid sit tenendum, q
rejiciendum, sedulo enucleavi. O
rationis descriptionem ipsam ex en
ridiis chirurgicis assumpsi quae i
nominavi.

Vos igitur rogatos velim, qui
gendo opusculum ornare operae p
tium ducatis, ut laborem, qualisc
que sit, non arbitrio seriori subm
tatis, sed benevole viribus juvenili
indulgeatis.

Valete et Favete

Auctor

De operationis historia.

rimus Morand de femore in articulo ampu-
gitasse atque intellexisse videtur hanc ope-
terribilem fieri posse, et quem habeat even-
Quo praeceptore discipuli Wohler, poste-
pore equitum Daniae regis corpus custo-
chirurgus princeps, et Puthod, Nyon, urbis
tia sitae, chirurgus, hanc operationem in
us saepius exercuere, quibus tentaminibus
dissertationes de hac re scriptas academiae
anno 1739 proposuerunt [2]).
utraque auctores methodum optimam indi-
rationem perficiendi et artificia accuratissime
t. Complures finguut casus, et quid in
orum agendum sit, docent. Vincturae, re-
quibus pericula operatione facta imminentia
possint et casus, in quibus operationem
sse fit, aut operationem bene successuram
ari possit, accurate demonstrantur. Woh-
rtatio die III. Martis 1739 praelegi cepit
VII. Martis lectio finita est.

---

ules de chirurgie par Morand. pag. 176.
pag. 189 et 199.

Puthodi dissertationis praelectio die XX Martis initium cepit, et usque ad diem VII. Ap duravit.

Le Dran et Guérin ab academia electi, utraque dissertatione judicarent, XV mensibus p terlapsis judicium prosperum de iis commu verunt [3]).

Ravaton [4]) anno 1743 operationem perfeci nisi collegae, qui in consultationem vocati er eam improbavissent.

Die septimo Martis 1748 Theroulde hanc sim, a L'Alouette prolatam, defendit: „An fe in cavitate condyloidea aliquando amputandum?" operationem probavit [5]).

Inde ab omni tempore a paucis tantum chi gis hujus rei ratio ducta est, donec Morand, cui magnae curae erat, academiam Parisinam rogavit, quaestionem poneret, qua casus constituerentur, quibus femur in articulo amputandum esset, et methodus operationis optima explicaretur. The eligebatur, sed principio non consentiebant de tione, id exprimendi. Plures enim academici co tendebant, operationem fieri non posse; exartic tionis imaginem exprimi posse, et eam esse terri lem; magnum successurum esse vulnus, quod ce casus pertristes adduceret. Mutilationem, qua

---

3) Prix de l'acad. royale de chirurgie. T. IV. pag. 6.

4) Chir. d'arm. pag. 323 — 326.

5) Disputationes chirurgicae selectae Halleri. T. V. p.

rta corporis pars perderetur, bene succes-
sse, sperari non posse. Pericula sequentia,
norrhagia, magna suppuratio et alia plus mi-
avia, quae contradicebantur, effecerunt, ut
a parte consilium caperetur, rem supra com-
am dubiam proponendi.

ur anno 1756 haec quaestio cum praemio
est:

ans les cas, où l'amputation de la cuisse ticle paroîtrait l'unique ressource pour sau- e à un malade, déterminer si l'on doit pra- tte opération, et quelle serait la méthode la ntageuse de la faire [6]. "

ademia duodecim dissertationes accepit, qui- minime fuit contenta. Pretium retentum est. uaestione pro anno 1759 proposita, in pro- dictum est:

ue parmi ces mémoires, il en étoit un dans uteur a eu en vue de prouver que l'opération n'est praticable en aucun cas. S'il eût éta- assertion de façon à lever tous les doutes le prix lui auroit été décerné, et le seroit celui qui prouveroit incontestablement cette n; parce qu'il seroit censé avoir démonstré, opération ne peut jamais être une ressource er la vie à un malade, contre la supposi- int laquelle l'Académie demande, si on doit

---

de l'acad. royale de chirurgie. T. IV. pag. 5.

la faire, et quelle seroit la meilleure méthode de faire 7).“

Superioribus tribus annis de nostra operati[one] magis cogitatum est. Academia ipsa commissa[s] plures, quibuscum multi aemulantes academici se co[n]junxerunt, creavit, ut Wohleri et Puthodi meth[odo] exarticulationem femoris in cadaveribus facere[nt]. Maximo studio institutum, quod l'Hôtel-Dieu vo[ca]tur, et alia nosocomia frequentabant, ut de diver[sis] operationis methodis judicarent. In ipsis animali[bus] hujus amputationis pericula facta sunt. Ita en[im] anno 1758 mense Septembre le Fevre, medicin[ae] doctor in urbe, quae Mezières dicitur, juvenilis c[a]nis femur exarticulavit. Primum vasorum cruraliu[m] trunco subligato, operationem, duos lobos, qui s[u]turis appropinquari possint, formans, finivit. Can[is] unum post mensem sanavit, nec multo post gravi[da] facta, quatuor pullos genuit, quibus ipsa rum[am] praebuit. Undecimo die Aprilis anni 1759 haec c[a]nis academiae Parisiis post sessionem publicam fi[nitam] praeposita est 8).

Alia pericula et haud minora felicia facta su[nt] a le Comte, chirurgo in urbe Arcueil prope ad P[a]risios sita, a Moublet et Sue jun. A Moublet etia[m] in agno et in vervice a Gamet Lugduni feliciter e[x]articulatio perfecta est.

Haec operatio quum omnibus cordi fuerit, n[e]

---

7) Ibid.

8) Morand, l. c. pag. 185.

est, quod academia de quaestione iterum pro-
uadraginta quatuor dissertationes acceperit,
triginta quatuor exarticulationem concesse-
Barbet praemio ornatus est [9]). Is enim ex-
ionem, quod accidere potest, ut sine opera-
vita servari non possit, necessariam esse
quia operatio ipsa et pro partibus laedendis
letalis, quia arte impedimenta et difficultates,
m operatione conjuncta sunt, tolli possint.
t in ea pericula, quae feliciter suscepta sunt,
s, et in eam operationem, quamnam la Croix
e le Blanc fecit in puero quatuordecim an-
, qui ex usu secalis cornuti gangraena la-
cui prius femur dextrum, dein quatuor die-
eterlapsis, sinistrum exarticulavit, qui jam
tionem inclinans, quatuordecim dies post
nem primam mortuus est. Dein in disser-
ndicationes et contraindictiones, atque sub
ethodos, quibus in casibus singularibus ope-
ragenda sit, proponit.
ulo post Goursault, Moublet [10]), le Fevre,
Comte [11]), Morand ediderunt dissertationes,
lemonstretur, operationem perfici posse.
no 1774 Perault [12]) de Sainte-Maure femur

---

de l'acad. royale de chirurgie. T. IV. pag. 41.
rnal de Vandermonde. T. II. p. 240.
veaux éléments de médecine opératoire, par Alf. M.
peau. pag. 513. Bruxelles 1840.
la médecine opératoire, par R. B. Sabatier. T. IV.
. 542.

cujusdam Gois exarticulavit, cui femur inter m
et currus temonem erat confractum, quo mem
usque ad coxam gangraena corripiebatur. Aeg
sanatus postea per multos annos coquus tabern
jusdam fuit; uxorem quoque duxerat, atque Vei
ejus filium vidit.

Nonnullis annis post Toll [13]) operationem
fecit in puella duodecim annos nata, quae labo
e suppuratione articuli et e carie, qua caput fe
ris affectum erat. Aegrota undecim tantum dies
ratione peracta vixit; sectione facta acetabulum c
destructum, pulmones ulceribus impletos et
musculo psoade dextro magnum abscessum in
nerunt.

Eodem fere tempore, uti tradit S. Coope
Dr. Kerr Northamtoniae hanc fecit operation
puella duodecim annos nata, nec is feliciter.

De Launay [15]) se Moscoviae aegrotum,
exarticulatione femoris facta, sanatus est, vid
tradit.

Postea bella, quae gesserunt Francogalli, oc
sionem saepius obtulerunt, hanc operationem sus
piendi.

A. Blandin tria refert exempla; primum me
Fructidor an III fecit operationem in aegroto,

13) Medical and philosophical commentaries, by a Soc
of Edinb. Vol. sixth. London 779. part. III.

14) S. Cooper's Handbuch der Chirurgie; übers. von
v. Froriep. Bd. I. S. 81.

15) Bulletin de la Fac. de méd. T. VI. pag. 197.

inabatur. Eodem modo servatus est alius; ius mortuus est die quinquagesimo octavo e febri nervosa, vulnere fere sanato.
dem tempore Perret, chirurgus militaris, rationem prospere perfecit [16]).
rey [17]) tradit, se septies femur exarticula- Hic novam operationis methodum et indica- xponit. Ad Rhenum primam fecit operatio- grotus primo die post operationem bene se quum per viam horarum viginti quatuor atus esset, mortuus est [18]). Deinde in bis fecit hanc operationem; prius in prae- litum, cui femur dextrum pyribolo valde m erat; non solum musculi et arteria cru- gnum in modum saucia, sed etiam os femo- e ad trochanterem majorem valde diffissum rationis superstes fuit aeger per septem tan- , quibus praeterlapsis, peste mortuus est[19]). viro viginti annorum, cujus femur usque ad onem in urbe Ptolemaide oppugnanda globo m est. Saucius operatione, quam ipse ex- , facta non ita multo post in itinere, quod ebuit, magno mortuus est [20]). In alia in expeditione bis exarticulationis suscipien-

eau, l. c.
noires de chirurgie militaire et campagnes de D. L- rey. Paris 1812. II. pag. 180.
T. II. p. 180.
p. 190.
pag. 192.

dae occasionem habuit. Uterque vero aegrotus
tuus est [21]). In expeditione Russica denuo ill
rurgo magno occassio bis se obtulit. Russi
dam femur exarticulavit in urbe Witebsk, qui
nere fere sanato fame et dysenteria trigesimo
post operationem mortuus est [22]); alteram ope
nem fecit post proelium ad Mozaisk commiss
Francogallo, quem post tres menses Bachelet,
rurgus primarius nosocomii urbis Witebsk plane
natum vidit [23]).

Anno 1798 Mulder operationem, de qua
bimus prospere exegit. Ipsius verba sunt haec:

„Anno 1798 amputationem ex articulatione
moris in puella quadam Gelske Wierds dicta,
felici successu peregi, ut illa, brevi sanata, in
usque diem bene valeat, et vegeta supersit [24]).

Rossi [25]) naturam ipsam hanc operationem,
aegrotus sanaretur, facientem se vidisse conten
et ut tradit Gourand, Dr. Millengen bis hanc na
ipsa factam operationem vidit [26]).

Wendelstaedt [27]) se vidisse et examinasse

---

21) Ibid. T. III. pag. 349.
22) Ibid. T. IV. pag. 26.
23) Ibid. pag. 50.
24) Zeitschrift für die gesammte Medicin, von Dieffenba
Fricke und Oppenheim. Bd. I. S. 154.
25) Méd. opérat. T. II. pag. 224.
26) Velpeau, l. c.
27) Journal der prakt. Arzneikunde und Wundarzneik
von Hufeland und Himly. Bd. VI. S. 110.

quendam tradit, qui nauta in proelio ad commisso femur amiserat et amputatione ex facta multos annos vixit.

'os [28]) Parisiis in nosocomio, cui nomen es enfans, anno 1820 in puero septem an-moris exarticulationem perfecit. Aegrotus, cavitas articularis minime sana erat, opera-bene perpessus, tribus mensibus post ope-scrophulosi mortuus est.

em anno Brownrigg exarticulationem nostram ilite, qui ad urbem Meridam vulneratus erat; in Angliam rediit, ibique multi postea eum [9]).

hrie [30]) in captivo Francogallo operationem omnino sanatus in patriam reversus a Lar-1815 examinatus est, et ut Velpeau tradit, in instituto l'Hòtél des invalides dicto, vivit. spere hanc operationem fecerunt in Franco-lpech [31]), et in Anglia bis A. Cooper anno Orton anno 1826 [32]); V. Mott [33]) anno Wedemeyer [34]).

—

tin de la Fac. de méd. T. III. p. 71—112.

cyclop. of pract. surg. p. 182.

a médec. opérat. par Sabatier. p. 544.

gén. de méd. T. XVII. p. 301.

, Medico-chirurgical Transaction. Vol. XIII. P. 2. 605.

delph. Journal of the medic. and physic. sc., Vol. p. 101.

tin de Ferussac. T. II, p. 165.

Syme[35]) exarticulationem femoris in ... unde viginti annorum instituit, cui totum fem... crosi correptum erat; operatione bene peract... nereque fere sanato aegrotus duobus mensibus ... operationem ascite mortuus est.

* Qui a Bryce anno 1825 ex articulo amp... est, in eo erat, ut haemorrhagia moriretur, ... bona valetudine vixit; item omnino sanatus ... quem Hysern exarticulaverat. — Mayo[36]) virgi... viginti duorum annorum neuralgia incurabili ... rantem bono cum eventu exarticulavit, postquam ... ante annum dimidium femoris amputationem fec... ubi nervus cruralis admodum degeneratus inv... tus erat.

Haud minus prospero eventu Baudens[37]) ... litem viginti quatuor annorum, quem globus ... sinistrum confregerat, exarticulatione sanavit, ... aegrotus jam post quadraginta quatuor dies ... innixus incedere posset.

Felici eodem successu usus est Macfarlane, ... hanc operationem in infante duorum annorum prop... fracturam complicatam fecisse dicit Chelius[38]).

Anno 1832 Jaeger[39]) Erlangae exarticulation... prospere perfecit in femina viginti quinque annorum, quae carie et necrosi femoris laboravit. Quum ...

35) Journal von Graefe und Walther. Bd. VII. S. 329
36) Dieffenbach, etc., l. c. Bd. IV. S. 536.
37) Gazette des Hôpitaux, Juillet, 1836. No. 83.
38) Chelius, Handbuch der Chir. Wien 1840. Bd. II. S. ...
39) Dieffenbach, etc., l. c. Bd. III. S. 1.

in continuitate femoris, quam hic indi-
putavit, faceret, cariem supra trochan-
orem et majorem porrigentem invenit, qua
ticulationem perficiendam commotus est.
lot[40]) ante duos annos Parisiis in Val-
hanc operationem prospere exegit.
iculationem nuperrime a praeceptore meo
Ill. Textor Herbipoli feliciter exactam,
ıdessem, infra describam.

De
ionis dignitate therapeutica.

operatio tam graviter impugnata est,
ua scribimus. Initio, quum eventus, qui
ti sunt, boni non multi essent, operatio
ıebatur, cujus susceptio crudelis chirurgo
ıa esset; quae, cum vitam hominis haud
ab iis tantum susciperetur, qui, ut ce-
, quodcunque conarentur.
chmucker[41]):
das femur *in seinem obersten Theile ent-*
inem collo *oder* capite *fracturirt, so kann*
wenig thun, und der Wundarzt ist mit
Willen von der Welt ein blosser Zu-

de méd. et de chir. pratiq. T. XI. p. 479.
hte chir. Schriften. Berlin 1776. Bd. I. S. 46. —
effenbach etc., Zeitschrift für die gesammte Me-
Bd. I. S. 160.

schauer. Wäre das Ausschneiden des Sche- Knochens aus der Articulation möglich, so kö- dies in einem solchen Falle ein Rettungsmittel s- aber schwerlich wird Jemand so verwegen sein, Operation an einem lebenden Menschen auszuü- Die Versuche, welche ich an Leichen gemacht ben mich so abgeschreckt, dass ich sie niemals richten werde, und ich bin auch gewiss versich- dass kein Einziger davon kommen wird, wenn auch sollte gemacht werden. Sie ist unstreitig grausamste Operation in der ganzen Chirurgie, selbst der Kaiserschnitt ist gegen sie eine Kleinigkei-

Et Pott haecce [42]):

„*Diese Amputation aus der Articulation wie ich wohl weiss, keine unausführbare, wie- eine äusserst grausame. Ich kann nicht sagen, d- ich sie jemals gemacht hätte, aber ich habe sie chen sehen, und bin nun vollkommen überzeugt, d- ich sie niemals machen werde, obschon sie bloss einem Cadaver gemacht wurde. Die Vergleichu- die man mit dieser Operation und mit der aus d- Schultergelenke macht, passt durchaus nicht. letzterer kommt es zuweilen vor, dass die* caries *bl- auf den Kopf des* os humeri *beschränkt ist, und d- die* scapula *selbst ganz gesund ist. In Fällen ein-* caries *in der Articulation des Schenkels kommt d- niemals vor; das* acetabulum ischii *und die* un-

---

42) P. Pott's sämmtl. chir. Werke; aus dem Engl. üb- Berlin 1787. Bd. II. S. 326.

Theile befinden sich immer in einem mehr oder r gleichen Zustande, oder sind wenigstens auf eine Art krankhaft, was sich öfters selbst f die Theile innerhalb des Beckens erstreckt, on den wichtigsten Folgen ist. Da nun der ächlich entscheidende Umstand für die Unterng irgend einer Art von Amputation der ist, adurch der Sitz der Krankheit gehoben, und ch alle kranke Theile völlig entfernt werden, s diese Operation aus der Articulation (von hrecklichkeit der ganzen Operation gar nicht echen), wo die Haemorrhagie aus einer Menge efässen, wovon einige einen sehr beträchtlichen messer haben, und die ungeheure Eiterung, einer so ausnehmend grossen Wunde erfoluss, der kranke Zustand der Theile selbst, rch die Operation nicht entfernt werden kön- — dieses ungeheure Unternehmen durchaus sam machen, und vor diesem kühnen und n Unternehmen Jedermann abschrecken."

Richerand [43]) etiamsi illo loco membrum morbo o casu fere disjunctum esset, prudentem chirhanc operationem haud suscipere debere, dicit. Eodem modo Kriemer [44]) hanc operationem re-

---

osogr. chir. Tom. IV. p. 519.

ournal der Chir. u. Augenheilk. von C. F. v. Gräfe und h. v. Walther. Bd. XII. S. 121. — Consilium, quod riemer dedit, pro exarticulatione arteriam iliacam ommunem subligandi, quo aegrotae extremitatis morficatio adduceretur, certe non respiciendum est.

pellit, eam audacia tantum temeritati simili
finita artis fiducia de vitae legibus posita factam
contendens; et etiamsi in institutis clinicis eo
esset, quod tironem in chirurgia audacem
quum, quanta vulnera corpus ferret, quid
perfici, quo chirurgus audax et confidens arte
vehi posset, demonstraret, tamen in praxi civili
suscipienda esset; eventu enim minus prospero
dicum omnem famam et bonam existimationem
tere posse.

Talia celebratissimi chirurgi, et cum iis
alii tum temporis judicabant de operatione,
aut nunquam exercere aut semel infeliciter
ptam non repetere conati sunt, ita ut non
aegrotos sine auxilio morti, a qua sola operatio
liberasset, dederint, sed etiam eo, quod chir
audaciores, qui operationem boni eventus esse
non dubitarent a quoque conatu deterrerent,
bonam non profecerunt; — de operatione igi
quae nunc jam vicies quinquies bono eventu
pta est. —

Neque vero nescimus, mortem eam saepe
cutam esse; et Thomson, Kerr, A. Blandin,
Cooper, Brooke, Cole, Larray, Guthrie, Emer
Dupuytren, Blicke [45]), Brodie [46]), Gensoul

---

45) Velpeau, l. c.
46) The cyclop. of practic. surg. etc. p. 182.
47) Lanc. franc. T. II. pag. 220.

et alii singulum saltem ex iis, in quibus
em fecerunt, morti occumbere viderunt.
undus, cui Delpech[49]) femur exarticulavit,
nses, et cui Carmichaël[50]) quinque dies
ationem mortuus est.
ikan[51]) anno 1820 Wilnae bis operationem
sed uterque aegrotus mortuus est, alter
ses duos febri gastrico-nervosae, vulnere
to; alter post dies decem jam occubuit.
m Dieffenbach curavit, decem tantum ho-
operationem vixit.
pean[52]), qui bis operationem fecit, eventu
d gavisus est; aegroti, alter tertio, alter
e post operationem mortui sunt.
dem eventum viderunt Sédillot, Gerdy,
erst, Krimer, Walther et alii.
vero morbi historiam omnium horum aegro-
rscrutamur, aut plurimos morbo primario
quam operationi occubuisse, aut morbum
em fuisse inveniemus, ut amputationem in
te haud alium eventum habere posse cer-

a Blandin, Syme, Pelikan exarticulati
aliis morbis, qui accesserunt, mortui sunt,

—

T. IV. pag. 96.
v. gén. de méd. T. XVII. pag. 301.
cyclop. of pract. surg. pag. 182.
äfe und Ph. v. Walther, l. c. Bd. XIII. S. 510.
au, l. c.

vulnere fere sanato; plures, qui a Larrey, adversarum et inopportunarum causa mortem runt; idem de iis, quos Toll, Kerr, Walther, fos et Delpech operati sunt, dicendum, quum primario altius progresso, occubuissent.

Velpeau [53]) refert, suos aegrotos, quum rationem ferre voluissent, tam debilitatos, et rationem ad pelvim versus tantam fuisse, ut quor talia vulnera per singulas tantum horas ferri pot set, haud vidisset.

Si igitur omnia haec comparamus, haud operationem ex iis concludendum erit. Ii vero, operationem plane reprobant, jure hoc non faciu quaeque attulerunt ut ostenderent, eam perfi dam non esse, minoris sunt ponderis.

Horribilem esse operationem dicunt; sed de omnibus plus minusve operationibus chirur dici potest, semperque operatio haec, si ad conservandam sola restat, suscipienda est. No eodem modo horribilis sectio caesarea, lithotom Sed chirurgus, salutem humanam spectans, horri tale superavit, eoque multis vitam conservavit. Sunt, qui magnitudine vulneris deterrentur; arte vulnus valde diminui potest; praeterea vulne magnitudo non semper periculo par est. Nonn e. g. compluries bello globis ferreis nates cum coccygis avulsae sunt, quae sauciationes nihilominus sanatae sunt. — Eodem modo, quod difficile

53) Ibid.

acetabulo tollere, et operationem longius refutant, minimum valent; nam exercitatio ribus facultatem et securitatem et celerita-feret. Jam Wohler[54]) de hac re talia: *ction attentive des cadavres m'a fait juger opération n'est pas absolument impossible chirurgien habile, hardi, et bon Anato-urroit avec succès la mettre en exécution."* — iculum magnum fore in musculorum retra-quae inflammationem et suppurationem in fferret, putaverunt; sed hoc haud magni est, quum retractio musculorum amputati-o impediri potest.

imum in hac operatione periculum semper haemorrhagia; quae etiam tum temporis, d et Wohler dissertationes suas Academiae t, praecipue respici videbatur[55]); in ca-x aorta descendente omnes extremitatum arteriae aqua injiciebantur; dein in aortam renalia apertam e siphone duodecim un-denuo impleto fluidum pilo, dum operatio tur vi imprimebant; facta operatione sipho i non vacabat, ex qua re demonstrabitur, ione sanguinis uncias non duodecim am-rrey et alii, priusquam operationem fece-ad haemorrhagiam impediendam substrin-d haec cura superflua mihi videtur, quum

—

ıd, l. c. pag. 190.
de l'acad. royale de chirurgie. T. IV. pag. 7.

justa compressione haemorrhagia quaeque pro-
tur; atque etiamsi aeger magnam sanguinis co-
immo libras duas amitteret, vitae hoc nocere
non crederem; experientia enim docet, multo
jorem sanguinis copiam brevi tempore mitti p
priusquam vita effugit. Nec unquam sectione eo.
qui operationi huic succubuerunt, probatum e
sanguinis inopiam mortem adduxisse.

Denique id contradixerunt, circulationem sa
guinis, ipsa sanatione perfecta eo perturbari, q
eadem sanguinis copia, quae priusquam membr
amissum, pararetur, quare corpus hanc sang
copiam haud ferret, et plethora laboraret; inde
plexiam subitamque mortem oriri debere. Mar.
de Coetmaden, cui le Dran brachium exarticul
menses sex post operationem e plethora mor
esse dicitur. Sed experientia probatur, hoc
esse magni momenti; nam multi fuerunt, qui
bobus et brachiis et cruribus amissis per multos
nos sani vixerunt. Ad hoc accedit, quod non so
natura, sed etiam ars ea mala, quae hac e ca
profluant, multo modo sanare possint; illa e
haemorrhoidibus, epistaxi, aucta menstruatione, h
venaesectione, diaeta et corporis majore motu.

Multi igitur fuerunt, qui operationem han
spe exitus boni freti, quodcunque contradictum
set, neglecto, ubi necessarium fuit, exercuerunt
nec frustra; unde factum est, ut operationis dig

s aestimaretur. Quare Larrey [56]): „*Je* dicit, „*que si un habile chirurgien avait e de faire cette opération immédiatement cident, elle réussirait autant en proportion qu'on pratique à l'articulation de l'épaule.*“ Walther [57]): „*Ich habe nun, durch eiahrung belehrt, von der Amputation im ke eine ganz andere Ansicht, als meine ar. Ich halte sie für ausführbar, — ich ensrettung bei ihr für möglich, unter günständen für wahrscheinlich. Ja ich möchte , sie sei weder schwieriger, noch mit grösfahr verbunden, als eine Amputation im rittheile des Oberschenkels in der Conti- Knochens nahe am Hüftgelenke; — und unter gewissen Bedingungen dieser Amelbst da, wo diese noch möglich ist, vorerden.*“ — Et porro: „*Wie ganz ant man doch an, über eine chirurgische zu urtheilen, welche man früher aus Begen und aus Versuchen an Leichnamen — nachdem man sie selbst am Lebenden hat.*“ —

onstravimus igitur et ratione et historia, em suscipi posse cum spe boni eventus; s vero concedendum est, eam, etiamsi eas uibus indicitur, non respiciamus, non sine

—

y, l. c. Vol. VIII. pag. 351.
äfe und Walther, l. c. Bd. VI. S. 3.

maximo periculo esse, quod amittitur tam m corporis pars, quod dolorem efficit permag quod maximi nervi discinduntur. Sed quid a diendum, si homini aegerrimo mors certa imm et hac operatione facta vita conservari potest. cum ita sint, ancipites haesitare non possumus ratio et officium postulat, ut operationem aggr mur; nam vidimus, eam non per se, sed ex tantum consecutivis mortem afferre, idem quod omnibus operationibus gravibus accidere p Impedimenta quoque, quae forsan contingere sunt, arte tollenda sunt. Malae aegroti res mag quid suscipiendum esse, comprobant postulant Aeger, si relinquitur, morti succumbit, una in operatione facienda esse potest. Huc verba pertinent:

„Melius est incertum auxilium adhiberi, nullum."

Indicationes.

In morbis statuendis, qui exarticulationem moris postulant, magna dissensio inter chiru omni tempore fuit; quum alii eam suscipere vol ubi alio mitiore modo salus aegro contingere pot alii autem eam prohibent, ubi in ea sola salus

Itaque Wohler, Puthod eam arteria et crurali discisa, suscipere volunt, quod inde men mortificatio sequatur; — Barbet in arteriae crur aneurysmate, item si collum caputque femoris

t, etiamsi partes vicinae sanae sint. Idem
unen.

eam tum tantum perfici vult, si membrum
arte jam morbo abscissum sit; Sabatier
si gangraena articulatio femoris correpta
eneratim haec indicationes mihi ponendae
tur:

ractio colli et capitis femoris cum laesione
um vicinarum vasorumque magnorum, quo
su suppuratio profusa et letalis oriri debeat.
sio femoris inde a medio usque ad tro-
terem majorem; ita ut amputatio non per-
possit
mur aut omnino aut maxima parte prope
nam articulationem abreptum est telis ob-
, quibus partes molles compressae, lace-
et os usque ad articulum fissum est, par-
ue suppuratio, ulceratio et gangraena im-
nt, partim vulnus ad sanationem non aptum
ur.
rie supra corpus femoris porrigente, sup-
tionem in partibus et solidis et mollibus
sanationem aegrotum consumpturam esse
candum est.
artibus his necrosi correptis mors suppu-
ne et colliquatione adducatur priusquam
ester solutus removeri possit.

us Handbuch der Akiurgie. Bd. III. S. 576.

6. Si partibus, quas diximus, ossium tumor
ut osteatomate, osteosarcomate, spina ve
correptis, dolore, irritatione, destruction
consumitur, nec remediis mitioribus sal
ferri potest.
7. Si gangraena femur totum penetrante amp
infra trochanterem majorem suscipi non p

Contraindicationes.

Casus, in quibus verisimile est morbum
tiori cura sanari, aut operatione salutem non ad
posse, vetant, ne haec fiat:

1. Si morbus resectione sanari potest, e.
moris capite et collo fractis sine magna
lium partium et vasorum sauciatione res
partium morbo affectarum opportuna erit.
penheim [59]) de hoc casu refert sese hanc
rationem secunda fortuna fecisse, ubi cap
collum femoris, mollibus partibus haud
laesis confractum erat.
2. Si operatione non eae partes laesae rem
possunt, quas removeri necesse est. Si
tractionem ossa pelvis participant, aut si
acetabulum simul affectum est, exarticul
vana est, neque perfici debet.
3. Si internae causae adsunt communes, e. g.
crasia, aut locales superstites sunt, nec re
veri possunt.

---

59) Dieffenbach etc., l. c. Bd. I. S. 137.

norbus inflammatorius localis et commu-
dest.

iribus et succis exhaustis vita operatione
umi potest, aut saltem inflammatio opera-
facta opportuna non foret.

Operationis descriptio.

rsi modi femoris exarticulandi inde a Woh-
hod expositi sunt, quorum, quum multi in
tis in cadaveribus institutis tantum nitun-
is in singulis casibus e natura partium mol-
statu vulneris generatim dependere mihi

nguendi autem sunt modi hi:

o circularis.

tio lobularis (amputation à lambeau),
relicto uno carnis segmento;
relictis duobus carnis segmentis *(à deux
lambeaux).*

ectio ovalis.

e varias methodos infra accuratius descri-

ibus, quae omnino ad quamque operatio-
essaria sunt, praeparatis, aegrotus in men-
ponitur, ita ut fere truncus horizontalis
ates liberae supra mensam emineant; ex
variis varie ponitur aegrotus, sive in dorso,
rte sana, sive in ventre. Pede sano, qui

ab assistente tenetur, nititur aeger in supposit- bello. Alter assistens extremitatem aegrotan- tenet, ut crus angulo obtuso in femur paululu- coxa flexum sit. Assistens tertius digito aut pressorio comprimit arteriam cruralem in ra- horizontalem ossis pubis; quartus ad partem e- nam femoris sistens manibus femur comple- cutemque retrahit, ita vero, ut plicae non oria- Quintus porrigit chirurgo instrumenta, sextusque operatione aegrotum curat.

Contra haemorrhagiam in operatione multa- hibita sunt. Wohler, Puthod, Flajani, Larre- Cooper, Delpech et alii arteriam cruralem ante- rationem infra ligamentum Poupartii nudari et ligari volunt; sed hac re ad exarticulationem, a- haud minus gravis operatio additur, quae non i- quam cauta compressio haemorrhagiam proh- Huc accedit hanc ante operationem susceptam ligaturam, si arteria cruralis altius jam diffidit- utilem esse, et haemorrhagiam ex arteria prof- et ejusdem ramis haud prohiberi. Praeterea n- subligatura nec compressione haemorrhagia ex a- ria ischiadica, glutaea et obturatoria impediri po-

Immerito vero Ravaton compressionem quoq- rejicit, et vasa in operatione in lobos comprimi de- que subligari vult.

Lisfranc aliique vasa sanguinem profunden- in amputatione ipsa subligandi consilium dant. autem re exarticulatio ipsa valde retardatur, et c- silio illi in subligandis majoribus vasis v. c. arte-

orte erit satisfaciendum, si assistens non
primit aut sanguini admodum parcendum

comprimendam arteriam cruralem Ehrlich,
h, Brünninghausen compressoria, et Pi-
louette, Moorée, Verdier et alii tornicula
invenerunt; compressorium aptum Wal-
ipsit [61].
us rebus et digiti compressione ab assi-
a, magna haemorrhagia impediri potest. —
ngulos exarticulandi modos revertemur.

I. *Sectio circularis.*

rnethy, qui primus hanc operationem se-
culari perfici posse exposuit, hoc modo
operari vult. Arteria cruralis in os pubis
npressa, chirurgus, in externa parte femo-
stans, singulis pollicibus infra articulum
trahat necesse est circularem, musculos
ere et minore et majore discindat, capsula
capite femoris luxato ligamentum teres
.
h [62]) praescribit, ut infra articulum ad
nis modum in continuitate sectio circularis
os perficiatur, et dein os duobus pollici-
sectionem serra caedatur. Subligatis in

—

is, l. c. Bd. III. S, 577.
äfe und v. Walther, l. c. Bd. VI. S. 28.
. med. surg. Journ. Vol. III. 1807.

vulneris superficie arteriis incisio verticalis in trochantere majore ad vulnus ducatur, et hoc articulo nudato, os totum exsolvatur.

Cole methodo modo descripta in vivo op est et sectionem circularem fecit in trochanter jore. Simili modo Jaeger prospere exarticula Hanc methodum, quam S. Cooper 63) valde vit, sequi non possumus, si os plus minusve fractum est; omnino vero modus hic, quum operatione duplicem faciat, refutandus est.

Kerr 64) primus, femore angulo recto ad cum flexo, inde a trochantere oblique deorsum fecit incisiones in cutem duobus circiter poll ab arteria crurali remotas; secundam incisione steriorem musculos dissecavit usque ad os, quo articulo et a musculis anterioribus exsolvit. que internum cum arteria compressum quatuor licibus infra ligamentum Poupartii perscidit.

Graefe incisionem in cutem, arteria antea pressorio a Pipelet aut a Moorée excogitato pressa; ita fieri vult, ut parte externa tribus quatuor pollicibus infra trochanterem majorem, interna duobus pollicibus infra perinaeum ten Dein retracta cute musculi discindantur in parte ad collum femoris; quo facto dissecentur tes molles trochanteri majori adhaerentes, genu tra flectetur, donec acetabuli margo conspici pos

---

63) S. Cooper, l. c. Bd. 1. S. 82.

64) Schreger's Grundriss der chir. Operationen. S. 619

i ligamentum transversum, capsulare et
artes articuli externas, capite ex acetabulo
internam et superiorem ab assistente ro-
entur [65].

II. *Sectio lobularis.*

elicto uno carnis segmento.

odi exarticulationis relicto uno carnis se-
rficiendae variae sunt descriptae, prout
erior aut internus aut anterior forman-

n posteriorem Wohler et Puthod fecerunt:
alibus antea subligatis et aegroto in ven-
b duobus pollicibus infra tuber ischii par-
femoris posteriores perscinduntur et lobi
ctuntur, musculi ad trochanterem affixi
r usque ad articulum et hoc ipso disse-
li partis externae et anterioris perscin-
vulnus lobo posteriore tegitur [66].
n internum format Langenbeck; trahitur
e femoris parte (haud propior arteriae
partem externam non procul a tubere
o, qua partes molles dissecantur, dein
erso caput exarticulatur, quo facto lobus
rcumcisione partis internae formatur [67].

n zur Ablösung grösserer Gliedmaassen. S. 117.
d, l. c. pag. 189 et 199.
hek für die Chirurgie. Bd. IV. St. 3. S. 512.

Simili modo operationem fecerunt Delp... l'Alouette. Ille uno lobo primam intentio... ciliorem tutioremque esse contendit. Compress... haud magnam efficere, contendit, ut caro in ... tem condyloideam inprimatur, quo inflammatio... puratio et cartilaginum exfoliatio avertatur.

Porro, quum lobus, quem ipse fecit, ... sit, vult sectionem partium mollium extern... paulo altius fieri, quam ceterarum, ne nimis ... adsit, et ut intentio, cui sutura succurrit, co... perfecta sit [68]).

Plantade duobus in utraque parte incisio... verticalibus, quae incisione transversali conj... bantur lobum formavit anteriorem. Haud long... methodum exegit Manec [69]).

b) duobus carnis segmentis relict...

Hae methodi differunt inter se, prout lob... ternus et externus aut posterior aut anterior, ... alius alio prior, sive punctione cultri, sive inc... formatur. Larrey [70]) lobum internum et exter... formans arteria et vena crurali antea infra liga... tum Poupartii nudata et subligata, cultrum an... tem inter tendines trochanteri minori adhaerentes colli femoris basin perpendiculariter retro immer... ita ut apex exadverso incisionis evadat; deinde ...

---

68) Journal général de méd. Juin 1828. p. 429.
69) Chelius, l. c. pag. 779.
70) Larrey, l. c. T. II. pag. 186.

versa uno tenore partes molles internas
et hoc modo lobum internum format.
bis regionem retento subligat arterias san-
ofundentes. Dein femore abducto cum
rtem internam ligamenti capsularis et li-
teres dissecat et femoris capite introrsum
tro ancipite inter acetabulum et trochan-
rem deorsum et extrorsum partes molles
um externum format.

i modo operationem instituerunt Blandin
en; hic vero vasa cruralia antea non sub-

her lobum externum priorem format; ar-
i compressorio, ab ipso invento, com-
rum ancipitem pollicibus tribus infra spi-
rem superiorem cristae ossis ilium parte
is femoris immergit, ita ut pollicibus du-
nidio pone trochanterem majorem evadat,
lobum externum duos fere pollices infra
majoris basin porrigentem. Quo retento
capsulare e parte externa perscindit et
ris extrorsum et deorsum luxato ligamen-
e disecto, cultrum per cavitatem con-
pone femoris caput et trochanterem mi-
a internam ossis partem duos pollices
icit, ad lobum formandum internum, in
ens vasa digitis comprimit, donec sub-
nt [71]).

urg's Akiurgie S. 394.

Bell [72]) formavit lobum exteriorem et inter
Arteria crurali torniculo ad os pubis compres
femore ad truncum flexo pollicibus sex infra
culum cutem femorisque musculos sectione cir
duplici disjungit, vasaque sanguinem emittentia
ligat. Dein duas sectiones longitudinales in se
nem circularem ducit, ita ut duo lobi, alter e
alter interna parte femoris formentur. Quibus
articulum nudandum ab osse solutis caput fem
acetabulo exsecat, quod, si confractum est, fo
extrahit.

Eandem fere methodum sequutus est Be
hoc tantum discrimine, ut medio inter spinam
teriorem superiorem ossis ilium et trochanterem
jorem cultrum horizontaliter immersum supra c
et caput femoris ducat, et manubrium cultri
lulum attollens aciem proferens et deorsum tra
lobum formet [73]).

III. *Sectio ovalis.*

Haec exarticulandi femoris methodus
rarissime adhibita, tamen a Baudens secunda for
facta est.

Aegroto, ut Scoutetten refert, in trans
lecto et in altera parte, qua operatio fiat, p
arteria cruralis comprimitur. Dein manu sin

72) Bell, Bd. V. S. 134. — C. e Schreger.
73) Chelius, l. c. S. 784.

major tenetur, cuspide magni et ancipitis
: eum deficta acies quatuor transversis
plica inguinali in anteriorem et internam
allele ducitur; quo facto culter in hac
sione imponitur et in posteriorem partem
cto, in initium primae sectionis ducitur.
onibus pluries usque ad omnium partium
sectionem repetitis capsula et ligamento
isis, extremitas removetur [74].
e quatuor circiter transversis digitis in-
anteriorem superiorem ossis ilium sectio-
it fasciae factam, in arcu leniter convexo
n partem oblique trans anteriorem femo-
1, in posteriorem partem ducit, et in in-
riore parte, quatuor circiter digitis trans-
tubere ischii finit. Altera autem sectio,
memoratae, nisi duabus tertiis partibus
ad dissimilis est, oblique in externa nec
na parte ab initio usque ad finem primae
ucitur, et secundum has sectiones omni-
s partibus perscisis capsulare et teres
solvetur [75].

V i n c t u r a.

tione perfecta, arteria cruralis, profunda,
circumflexa interna et externa, ischia-

| 787.
, l. c. pag. 544.

dica, glutaea superior aliaeque forsan subliga-
sunt; nec minus autem venae cruralis obli
omnino sanguinis sedatio diligenter est effici
Quibus accurate perfectis vulnereque purgato,
dem margines suturis cruentis seu emplastro s
adhaesivo, quam maxime appropinquentur, et
nus tandem linteolo concerpto et penicillo cum
inguinali vincto, tegatur.

Historia exarticulationis femoris in nosoco Juliano Herbipolensi ab Ill. Tex susceptae.

N. N. juvenis viginti circiter annos natu mensis Januarii 1841 traditus est nosocomio Ju ut hic sanaretur. Laborabat enim gangraena dextri cruris, quae porrigebat inde a digitis ad quinque pollices infra genu. Aegrotus affir se per quatuor ab illo tempore hebdomades sanitate usum, porro se insomnia, languore, randi difficultate, palpitatione cordis, animi ang cibi satietate, doloribus in regione epigastrica, ripilatione correptum fuisse. Post quatuorde dies se in digitis pedis dextri, postquam ante

n ac saepius sensum frigoris et somni ha-
olorem subnigrum animadvertisse, qui
pedem corripuisset, immo supra illum
fecisset. In pede ipso, quem movere
non ita graves dolores perceperat. Num
solum an morbi priores vitam infelicis
labefactarint, qualem nunc videbamus,
ob incerta et repugnantia inter se re-
potuimus: hoc vero constat eum tristis-
is praebuisse adspectum.

us enim os pallidum, luridum, colla-
liari modo commutatum; vultum anxium
, oculos languidos, omni nitore carentes,
tus habitus, ut uno verbo dicamus, ca-
nt. Correpta a gangraena corporis pars
rs, frigida, nigra corrugatam ad mumiae
t, attamen sine gravi odore. Quae supra
us symptomata, invenimus omnia. Na-
inimica fuisse videbatur huic homini,
nam viginti annos natus esset, non puber
aciem prae se tulit pueri quatuordecim

uae causae gangraenam hanc adduxerint,
vestigari non potuit; num venena, phy-
mica noxia, dyscrasia, an affectus psy-
es fuerint nec ne, omnino demonstrare
us; conjicere tamen licet praecedente
teriam cruralem fuisse obliteratam, inde-
membri mortificationem. In partes aegro-
aromaticae fomentationes adhibitae sunt,

atque Decoctum Chinae porrectum est. Non- diebus gangraena progressus nullos fecisse videb- linea, ut ita dicam, demarcata exstitit, quare Textor crus amputare in hoc ipso loco cons. Quae operatio celeriter confecta non magno a tum dolore affecerat, neque sanguinis jactura passus erat. In sectione vidimus tibiam et fibu- quae fusco erant colore, gangraena corre- Opinatus est Ill. Textor, gangraenam hoc in statam esse, qua de causa, quae supra mem- mus, remedia aegroto porro adhibita sunt. Se- spes fefellit: tertio enim die vidimus novos gan- nae progressus usque ad genu commissuram. odorem edebat maxime foedum et aegrotus ita ribus cruciabatur, ut nec die nec noctu qui- dare posset. Omnibus his accedebat insuper bus in locis decubitus gangraenosus non solum medio dextro femore, sed etiam alterius ad paene progrediens. Jam praeter medicamenta memorata remedia anodyna adhibebantur, et decubitum unguentum styracis. Sed omnia frustra erant! Nam malum omnibus his rem- restitit; gangraena et decubitus latius atque serpunt, aegroti vires in diem deficiunt, quare de sanatione omnino desperari non vellent, operationis periculum faciendum erat. Sed et eventus incertus esse videbatur. Nam si ampu- nem in femoris continuitate facere voluissent, hoc debuisset in tertia femoris superioris parte, inferior pars maxime degenerata esset: sed cum

ıperiore parte femoris decubitus latius ser-
etur eventus faustus ex amputatione in
sperandus non erat, quia ne lobi quidem
unt formari, deinde quia suspicandum
ediente decubitu omnes has partes dege-
sse. Quae cum ita essent exarticulatio
posita est, quamquam vires aegroti vix
idebantur, nam homo summis doloribus
corpore et mente maxime debilitatus erat.
il fecissent, animo praecipiendum erat,
ox malo suo succubiturum esse. Igitur
ulatio sola sanationis spem praebere vi-
raesertim aegroto ipso concedente dies
ecimus ad eam faciendam constitutus est.
ll hunc finem apte paratis, aegrotus in
us est convenienti, sed in infima ejus-
ita ut tota pelvis cum femore suspen-
ıferiorem; pes sanus innitebatur in sca-
sito, quem simul assistens tenuit; duo
alii extremitatem morbosam tenebant,
ique digito comprimebat arteriam crura-
ramum horizontalem ossis pubis. Jam
ultrum longum et rectum amputatorium
femoris parte perpendiculariter defixit,
inter tendines, qui adhaerent ad tro-
inorem et inter colli ossis femoris basin
it, ut in eo loco ubi eum defixerat rur-
t. Deinde aciem cultri oblique versam
réxit, perscidit uno tenore omnes mus-
eriore interno latere femoris et formavit

lobum internum satis magnum, cum ob gangr externus parvus modo fieri potuit; lobus retin Haemorrhagia nulla omnino secuta est, atque nimus arteriam cruralem obliteratam. Ad tensi ligamentorum articuli femore abducto cum bis inferiorem ligamenti capsularis partem disse deinde ligamentum teres, atque aucta abduc femoris luxavit ejus caput. Deinde cultro inter acetabulum et trochanterem majorem de et extrorsum partes molles findens lobum exte formavit. Vasa sanguinem emittentia ab ass compressa postea subligata sunt. Vulnere pu lobi emplastro adhaesivo maxime appropinqua et vulnus linteolo concerpto et penicillo tectu Operationem, quae vix decimam horae partem vit, aegrotus animo firmo constanteque passus

Quum post operationem casus memorabil acciderint, decursum morbi amplius expone libet; hoc solum notatu dignum videtur, cura tardissimos progressus fecisse vulnusque per rationem sanatum esse. Post octo demum hebdo aegrotus facultatem habuit fulcris innixus inced dein mirifice viribus augebatur in dies. Poste ipse usque ad mensem Septembrem, in quo h pole profectus sum, hominem quotidie in noso vidi. Usque ad hoc de quo dixi tempus vulnus sus sanatum erat, atque ratione habita prioris m tudinis parvam tantum cicatricem reliquerat. cetera attinet sanus erat atque plane valuit.

Literatura.

s multos, in quibus de rebus huc pertinen-
:, sub dissertationis textu jam nominavi,
e reliquis praecipuos tantum hoc loco me.

. Unger, an femur e cavitate cotyloidea
andum? Hal. 1793.
de resecto femore ex articulo. Hal. 1806.
über Schusswunden in den Extremitäten,
lie dadurch bedingten verschiedenen Ope-
en der Amputation. Aus dem Engl. mit
rk. von Spangenberg. Berlin 1821.
denus, Commentatio chirurgica, de femore
itate cotyloidea amputando. Lips. 1823. 4.
Tab.V.
aler, Versuch über die Amputation in den
ken. Leipzig 1822.
in Heidelberger klin. Annal. Bd. I. § 190.
Bd. III. S. 337. 1827.
ang, Darstellung blutiger heilkünstlerischer
tionen. Bd. IV.
Grundsätze der Militairchirurgie. Aus dem
Weimar 1822.
über die Ablösung der Gliedmaassen. Düs-
f 1834.
terbuch der gesammten Chirurgie und Au-
ilkunde von Walther, Jaeger und Radius.
I,
st, Handbuch der Chirurgie. Bd. I. S. 632.

Vita.

Ego Antonius Winninghoff, patre hanne Bernardo Josepho, matre Maria Bernardina e Sentrup gente orta genitus, nae die XXI mensis Junii anni MDCCCXVII ad lu editus, religionem christianam catholicam confessus. Ibi parvulo mihi admodum puerulo parentes caris mihi nondum cognitos, morte heu! praematura erep esse lugeo. Verum in eorum locum successit avun dilectissimus, Reverendissimus, nunc jam dudum b Sentrup, Parochus Burg-Steinfurtensis, cujus tione per plures annos usus sum. Primis litter elementis ita imbutus, Progymnasium in urbe p et postea Gymnasium Paulinum Monasteriense, tum Directore Ill. Nadermann florebat, adii; absoluto, examineque pro maturitate rite superat ctumno a. MDCCCXXXVII in civium Academiae nasteriensis numerum a Rectore Magnifico Ill. Schlüter receptus, philosophiae studiosis ab Ill. ser, philosophorum ordinis t. t. Decano, adscriptus

Scholis interfui hisce:

Ill. Esser me edocuit Logicen et Psychologiam

Beat. Roling Physicen;

Cel. Becks Zoologiam, Mineralogiam, Geognos Botanicen. Eundem in excursionibus quoque tanicis secutus sum;

Cel. Schmedding Chemiam.

Tempore autumnali anni MDCCCXXXVIII al universitatem Gryphicam petii, cujus civibus ab Ill. h

t. t. fasces academicos tenenti, adscriptus, orum ordinis Decanum maxime spectabilem t nomen meum professus sum. Per quatuor aelectionibus interfui tum philosophicis tum

erg Physicen experimentalem me docuit;
efeld Chemiam;
ltze Anatomiam corporis humani, Artem ra rite dissecandi nec non Physiologiam;
rer Osteologiam, Syndesmologiam, Neuam, Splanchnologiam, Angiologiam et Don sensuum organorum;
dt Therapiam generalem, Pathologiam et piam specialem atque morbos Psychicos;
ert Pathologiam generalem, Semioticen, iam medicam, Artem formulas medicaminum oncinnandi;
eip Chirurgiam universalem et specialem, nam de ossium fracturis et luxationibus, iam.

Novembris anni MDCCCXL Herbipolim ubi a Rectore Magnifico Ill. Lasaulx ciuniversitatis adscriptus hasce lectiones fre-

mann de Ophthalmiatrice;
epont de Arte obstetricia, de Operationibus riciis in phantomate instituendis; ejusque itationibus clinicis obstetriciis interfui.

Ill. a Marcus Clinicum medicum, Ill. or Clinicum chirurgicum, et Cel. Mohr nicum medicum frequentavi.

Anno praeterito almam Gryphiam redii ab Ill. Schoemann t. t. Rectore Magnifico academicis adscriptus per duo semestria Viris illustrissimis praeceptoribus usus sum his:

Ill. Schultze de Anatomia pathologica;

Ill. Seifert de Medicina forensi et de Politia me

Exp. Berndt jun. de morbis pectoris simul cum ercitationibus ad indaganda signa physicalia;

Cel. Laurer de Arte fascias rite adligandi; quoque dux mihi fuit in exercitationibus tionum chirurgicarum in cadavere instituendis

In Clinico medico et obstetricio Ill. Berndt, in rurgico et ophthalmiatrico Beat. Kneip ac ejus obitum Ill. Berndt ducibus usus sum.

Illis omnibus praeceptoribus summe colendis plurimum de me meritis ea, qua debeo, pietate quam maximas ago habeboque in perpetuum.

Jam vero tentaminibus, philosophico, quam dico atque examine rigoroso rite superatis, spero ut, dissertatione thesibusque defensis, summi cinae, chirurgiae atque artis obstetriciae in me ferantur honores.

THESES DEFENDENDAE.

I.

est certum Gastromalaciae signum.

II.

ne caesarea in arte obstetricia carere s.

III.

corum adhibitio in sananda Sperma- magni ponderis.

IV.

m physiognomicum medico maximi mo-